

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๗

หลักธรรม-หลักความจริง

พี่น้องทั้งหลายมารวมกันในสถานที่นี้มากมาย วันเสาร์ วันอาทิตย์เป็นวันว่าง ผู้เสาะแสวงหาบุญก็เสาะแสวงหาดังที่เห็นกันอยู่ ผู้เสาะแสวงหาบาปก็ได้หาเต็มกำลึง เพราะบาปมี บุญมีในโลกนี้ ตามหลักธรรมที่ท่านสอนไว้ไม่เป็นอื่น คือเป็นความจริงล้วน ๆ บาปมี บุญมี นรกมี สวรรค์มี พรหมโลกมี นิพพานมี นี่เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์เราทั้งนั้น

มนุษย์เราเป็นที่หนึ่งที่เกี่ยวข้องกับสถานที่หรือสิ่งดังกล่าวนี้ บาป บุญ ก็เคลื่อนไหวกันไปมาอยู่ตลอดเวลา ทำได้ทั้งสัตว์ทั้งบุคคล สัตว์ทำบาปก็ได้แต่เขาไม่รู้ว่าเป็นบาป มนุษย์เรานั้นรู้ว่า ได้ทำความไม่ดี ส่วนมากรู้ทั้งนั้น ทำบาป ทำบุญ ตกนรก ไปสวรรค์ ไปนิพพาน อันนี้เกี่ยวข้องกับสัตว์ทั่ว ๆ ไป เมื่อทำกรรมลงไปแล้วจะต้องไปสู่จุดหมายปลายทางตามเหตุที่ตนทำดีชั่วนั้น แลไม่เป็นอย่างอื่น เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงมีประจำโลก เพื่อสั่งสอนสัตว์โลกให้รู้จักดีชั่ว รู้จักการละบาปบำเพ็ญบุญ

พวกเราทั้งหลายเป็นมนุษย์ได้เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ควรจะได้สมบัติอันมีค่าเข้าครองใจบ้างไม่มากก็น้อย จะได้ต้ออุปนิสัยอันดีงามต่อไปในภพชาติข้างหน้า เพราะคำว่าภพชาตินั้นก็เหมือนกับวันนี้วันพรุ่งนี้วันมะรืนนั่นเอง ภพนี้ภพนั้น ๆ จากบุคคลคนเดียว นี่ก็วันนี้ วันหน้าวันมะรืนต้อไปก็ออกไปจากมิตกับแจ้งอันเดียวกันนี้ ให้ได้มีคุณงามความดีเป็นอุปนิสัยติดใจของเราไป อย่างมีแต่บาปหาบแต่กรรม ไปที่ไหนมีแต่ความทนทุกข์ทรมาน เปลี่ยนย้ายไปก็เหมือนกับเปลี่ยนย้ายจากไฟกองนี้ไปสู่ไฟกองนั้น การย้ายไปจากเตาไฟนี้ไปสู่ไฟเตานั้นซึ่ง เป็นความร้อนเหมือน ๆ กัน ก็ไม่มีความหมายอะไรในการย้ายสถานที่

ย้ายจากภพนี้ไปสู่ภพหน้า ภพนี้ก็ร้อน ภพหน้าก็เป็นไฟ ภพต้อไปก็เป็นไฟเป็นไฟอีก เช่นเดียวกันแล้วก็ไม่ทราบว่ามี ความหมายที่ตรงไหนกับการย้ายภพย้ายภูมิ เพราะฉะนั้นการย้ายภพย้ายภูมิของเราให้มีความหมายนั้นเป็นของดี การย้ายภพย้ายภูมิเป็นความหมายคือเราเกิดมาเป็นมนุษย์นี้เราได้สร้างคุณงามความดีเอาไว้ ตามหลักธรรมของจอมปราชญ์ที่ท่านสอนไว้โดยถูกต้อง แล้วพวกเราทั้งหลายก็ได้ดำเนินตาม มีการให้ทาน การรักษาศีล การเจริญเมตตาภาวนา สวดมนต์ไหว้พระ นี่เป็นทางดีทางเปลี่ยนภพเปลี่ยนภูมิไปสู่สถานที่ดี เช่น เปลี่ยนจากไฟไปเป็นน้ำมีความชุ่มเย็น เปลี่ยนจากความทุกข์ไปสู่ความสุขเป็นความชุ่มเย็น

คนสร้างความดีย่อมเปลี่ยนจากชั่วเป็นดีไปเรื่อย ๆ เปลี่ยนจากดี ดีสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งดีสูงสุดคือวิมุตติพระนิพพาน ล้วนแล้วแต่ออกจากคุณงามความดีนี้ทั้งนั้น จอมปราชญ์ทั้งหลายที่มาสอนพวกเรา ท่านได้หลุดพ้นจากกองทุกข์ทั้งหลายไปโดยสิ้นเชิง เพราะอำนาจแห่งการสร้างความดีของท่านทั้งนั้น

เราเป็นลูกศิษย์ตถาคต คือ เป็นพุทธบริษัท ก็ควรเอาเยี่ยงอย่างของพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ ๆ มาใช้ ให้เป็นสมบัติของตน เวลาตายจากที่นี่แล้วเราก็ไม่เดือดร้อน ตามศัพท์บาลี ท่านว่า อิธ นนฺทติ อยู่ในโลกรนี้ก็รื่นเริงบันเทิงด้วยคุณงามความดี ด้วยความสุขความเจริญ เป็จน นนฺทติ ละจากโลกนี้ไปแล้วก็มีความรื่นเริงบันเทิง ด้วยอำนาจแห่งบุญกุศลตามส่งเสียผู้บำเพ็ญนั้น ให้ไปสู่สถานที่ดีคดที่พึงหวัง ก็ไม่เดือดร้อนในโลกทั้งสอง คือโลกมนุษย์นี้กับโลกต่อไปข้างหน้า มีแต่โลกเป็นความชุ่มเย็นเพราะผู้สร้างคุณงามความดียอมเป็นอย่างนั้น

นี่เราทั้งหลายวันนี้ก็เป็นวันเสาร์ ต่อไปก็เป็นวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นวันว่าง ๒ วันก็ควรจะได้บำเพ็ญคุณงามความดี ฝึกหัดภาวนาจิตใจของเราให้ได้รับความสงบ อะไรสงบก็ตามในโลกอันนี้สู้ใจสงบไม่ได้ แต่ส่วนมากใจไม่สงบ มีแต่ความติดความตันความคิดความปรุงร่วนวายอยู่ตลอดเวลา กวนเจ้าของไม่มีเวลาหยุดยั้งก็คือใจ สาเหตุจากความไม่เต็มใจแยกก่อนกวนเจ้าของให้เกิดความเดือดร้อนอยู่ตลอดเวลา แม้อยู่คนเดียวก็เป็นได้ อยู่คนเดียวก็คิด อยู่หลายคนก็คิดอีกแบบหนึ่ง อยู่คนเดียวนั้นแหละยังเป็นความคิดที่ละเอียดลออ ได้รับความสะดวกมาก อยู่เฉย ๆ คนเดียวนั้น มองไปเห็นนั่งอยู่เฉย ๆ ความจริงภายในจิตใจนั้นไม่ได้เฉย มันปรุงมันแต่งเรื่องราวแยกก่อนกวน อดีตล่วงมาแล้วก็ปีก็เดือนก็ตามมันครุ่นมันคิดเก็บมาเป็นพื้นเป็นไฟเผาตนจนได้ อนาคตข้างหน้าเรื่องราวยังไม่เกิด มันก็ปรุงก็แต่งให้เกิดให้มีขึ้น แล้วเข้ามารบกวนจิตใจ ยุแยกจิตใจให้เกิดความเดือดร้อนอยู่ตลอดเวลา นี้เรียกว่าจิตไม่สงบ ก่อแต่เรื่องราวให้เจ้าของได้รับความทุกข์

ท่านจึงสอนให้อบรมภาวนาเพื่อเป็นน้ำดับไฟ คือ ภาวนาด้วยธรรมบทใดก็ตาม ธรรมบทนั้นเป็นเหมือนน้ำดับไฟ เช่น เรานึก พุทฺโธ ๆ ภาวนาให้จิตอยู่กับ พุทฺโธ อย่าปล่อยสายแสงออกไปข้างนอก ซึ่งเคยคิดมามากต่อมากแล้วไม่เห็นเกิดประโยชน์อะไร มีแต่ความเสียหายเป็นส่วนใหญ่ เวลานี้เราจะคิดถึง พุทฺโธ ธัมโม สังโฆ หรือธรรมบทใดก็ได้ที่อยู่ภายในจิตใจของเรา ไม่ยอมให้คิดไปในที่อื่น ๆ ให้คิดอยู่กับ พุทฺโธ แม้จะเป็นความคิดเหมือนกัน แต่ความคิดนี้เป็นความคิดที่เป็นอรรถเป็นธรรม ย่อมนำผลนำประโยชน์นำความร่มเย็นเป็นสุขมาให้เราผู้คิดผู้ภาวนาหรือผู้บำเพ็ญ ผิดกันกับความคิดทั้งหลายที่คิดไปโดยลำพัง ซึ่งล้วนแล้วตั้งแต่เป็นเรื่องของกิเลสชักจูงไปให้คิด

กิเลสชักจูงไปไหนต้องเอาพินเอาไฟไปพร้อม ๆ เผาตัวเรื่อย ๆ ท่านจึงห้ามไม่ให้คิด ให้คิดแต่สิ่งที่ดีงาม ดังพระท่านนั่งภาวนากรรมฐานในป่าในเขา ก็เพื่อระงับดับเวททัตอยู่ในใจนี้แหละ ตัวนี้มันเวททัตทำลายเจ้าของ เวททัตในครั้งพุทธกาลทำลายพระพุทธเจ้า เวททัตในครั้งนี้ทำลายเจ้าของ คือ ความคิดความปรุงนั้นแหละมันเป็นเวททัตทำลายเจ้าของคือตัวของเราเอง ให้ได้รับความทุกข์ความเดือดร้อนหม่นหมองอยู่ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นจึงเอาน้ำดับไฟ คือ พุทธ ธัมโม สังโฆ นี้เข้าไปกำกับใจให้ได้รับความชุ่มเย็นภายในจิตใจแล้วจะเป็นสุข

คนเราเมื่อสุขทางใจแล้ว สิ่งภายนอกไม่ค่อยจำเป็นอะไรมากนัก สุขหรือทุกข์ภายในใจนี้สำคัญมาก มีอะไรก็ไม่มีความหมายถ้าลงได้เกิดทุกข์ภายในจิตใจแล้ว เงินทองข้าวของกองเท่าภูเขาก็ไม่มีความหมาย พวกสมบัติศฤงคารบริวาร ญาติมิตรเพื่อนฝูง จะมีมากมีน้อยไม่มีความหมาย ถ้าลงไฟคือกองทุกข์ได้เผาจิตใจแล้วร้อนเป็นพินเป็นไฟอยู่คนเดียว นี่ละอันนี้สำคัญ เวททัตตัวนี้ตัวสำคัญมากมันทำลายเรา เพราะฉะนั้นจึงให้เอาธรรมเข้าไปดับระงับเวททัต อย่าให้มันคิดวุ่นวายไปมาก

ท่านภาวนาอยู่ในป่าในเขาท่านระงับดับอันนี้แหละ พระพุทธเจ้าก็ตรัสรู้ในป่า พระสาวกทั้งหลายก็บรรลุธรรมในป่าในเขาทั้งนั้นแหละ ท่านไประงับดับจิตของท่านได้ เวททัตฉิบหายลงไปจากใจแล้วก็ปรากฏเป็นพุทธโธขึ้นมาทั้งดวง มีความสงบเย็นใจ กลายมาเป็นสรณะของพวกเราทั้งหลายอยู่เวลานี้ เพราะท่านบำเพ็ญ พระทั้งหลายที่ท่านเที่ยวธุดงค์กรรมฐานท่านก็เที่ยวแบบนี้แหละ แบบพระพุทธเจ้าพาเที่ยว พระพุทธเจ้าพาเที่ยวคือไปอยู่ตามรุกขมูรุ่มไม้ในป่าในเขา ตามถ้ำ เจ็อมผาหรือป่าช้า ป่ารกชัฏ อันเป็นสถานที่วิเวกสงัด และไปฝึกหัดจิตใจ อบรมจิตใจของตนให้มีความสงบร่มเย็นอยู่กับธรรมในป่านั้น ๆ

คือธรรมบทใดก็ตาม ให้จิตรู้อยู่กับธรรมบทนั้น ใจก็เย็น ใจมีความสงบ เมื่อสงบแล้ว ย่อมมองเห็นเหตุเห็นผลเห็นดีเห็นชั่ว มีการยับยั้งชั่งตวงได้ในสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลาย มีการเร่งตัวเองได้ในสิ่งที่ดีงามทั้งหลายแล้วก็สร้างคุณงามความดีเข้ามาสู่ตัวเรื่อย ๆ คนนั้นเรียกว่าเป็นคนชุ่มเย็น ตายไปแล้วก็ไปเป็นสุข ๆ ภาพหน้ารอเราอยู่เวลานี้ทุกรูปทุกนามนะ พอออกจากร่างนี้ไปบ้บจะเข้าสู่ร่างนั้น ๆ ๆ เรื่อย ๆ ไปอย่างนี้ มีแต่ตายเกิด ๆ ตายสูญไม่มี ขอให้พี่น้องทั้งหลายจำเอาไว้ นี่เป็นหลักตายตัวของธรรมของธรรมชาติ

คำว่าตายสูญ กิเลสมันอุตรีมาหลอกมนุษย์เราซึ่งโง่ ๆ ก็เชื่อตามมันได้ง่าย คนที่เข้าใจว่าตายแล้วสูญ หรือความเชื่อว่าตายแล้วสูญนั้นย่อมทำบาปหากรรมเอาไม่มีประมาณเลย ทำจนกระทั่งสุดวิสัยที่จะทำได้ กอบโกยเอาตั้งแต่ความทุกข์ความทรมานเข้าสู่ใจ ตกนรกไปแล้ว

ไม่ทราบก็กัปก็กาลปีถึงจะได้เปลี่ยนภพเปลี่ยนชาติขึ้นมาสู่ภพที่เป็นมนุษย์ทั้งหลายเหล่านี้ได้ นี่ละอำนาจแห่งความเชื่อในทางผิดมันทำพิษแก่เจ้าของอย่างนี้เอง เพราะฉะนั้นให้เชื่อในทางที่ถูกต้อง

พระพุทธเจ้าสอนไว้ว่าตายแล้วเกิด ไม่ใช่ตายแล้วสูญ จิตดวงใดไม่เคยตายไม่เคยมีป่าช้า ออกจากร่างนี้ก็เข้าสู่ร่างนั้น ออกจากร่างนั้นเข้าสู่ร่างนั้นไปเรื่อย ๆ อย่างนี้ ท่านเรียกว่าตายแล้วเกิด ๆ เพราะอำนาจแห่งวิบากกรรมดีชั่ว ถ้าวิบากกรรมชั่วมีมากภายในจิตใจตายแล้วก็จมลงไปนรก ถ้าวิบากกรรมดีมีภายในจิตใจตายแล้วก็ไปสวรรค์ พรหมโลก ตลอดถึงไปนิพพานได้สบาย นี่เพราะอำนาจแห่งความดี

ด้วยเหตุนี้ให้เราทั้งหลายได้สร้างคุณงามความดี หันหน้าเข้าวัดเข้าวา หันหน้าเข้าสู่ศีลสู่ธรรม การหันหน้าเข้าสู่กิเลส วิ่งตามกิเลสนี้ รายไหนก็รายนั้นมาแล้ว มีแต่คนวิ่งตามกิเลส สัตว์โลกวิ่งตามกิเลสทั้งนั้น กิเลสชักจูงจุมูกขาดหูขาดไปละ จูงจุมูกก็ขาด แล้วหูก็ขาด จูงคอ-คอขาด จับแขนดึง-ดึงแขนขาด ขาขาดไปกับมันเรื่อย ๆ ยังไม่ถอยนะ ขาดหมดแล้วยังกลิ้งไปกับมันอีก นี่คาคาของกิเลสมันกล่อมสัตว์โลกได้เป็นอย่างดี เพราะฉะนั้นโลกจึงไม่อยากจะหนีจากโลกกองทุกข์อันนี้ อยากอยู่กับนี้ ตายแล้วก็อยากเกิดกับโลกอันนี้แหละ โลกไฟ โลกไฟโลกเผาไหม้ตลอดเวลา นี่ตายแล้วสงบเงียบเหมือนอย่างสวรรค์นิพพานท่านมีความสะดวกสบายรื่นเรื่งบันเทิงอยู่ตามขั้นตามภูมิของสวรรค์ชั้นนั้น ๆ อย่างนี้โลกไม่อยากจะไป สู้ที่นี่ไม่ได้

ดังที่มีนิทานเก่าแก่จะเล่าให้ฟัง คนหนึ่งเป็นมิจฉาทิฐิ คนหนึ่งเป็นสัมมาทิฐิ คนที่เป็นสัมมาทิฐิรักศีลรักธรรม ถึงเวลาแล้วก็ไปวัดไปวา แล้วก็ไปชวนเพื่อนฝูงที่เป็นมิจฉาทิฐิให้ไปด้วย ไปวัดไปวาเถาะเพื่อน วันนี่ว่าง อย่าทำตั้งแต่บาปหากรรมหนักนะ คือมิจฉาทิฐิมันสร้างตั้งแต่บาปแต่กรรมทั้งนั้น เพื่อนของเขาคนนั้น แล้วก็ไปชวนให้ไปวัด บอกมึงไปก็ไปเสียเถาะ เวลาไปสวรรค์แล้วมึงจะได้ไม่มาแย่งหาปลา เวลาไปหาปลาไม่สะดวกก็เพราะมึงแย่งกูเรื่อย ๆ มึงไปสวรรค์แล้วไม่ต้องมาแย่งปลา กูสนุกหาปลา ฟังซินั่นละคนที่มันหยาบ มันหยาบอย่างนั้น แล้วเวลาคนนั้นเขาตายแล้วเขาก็ไปสวรรค์จริง ๆ ส่วนคนที่ไปหาปลาเลยไม่หาไปหาพินหาไฟในนรก จมอยู่ในนรกโน่น นั่นไม่เห็นมันไปหาปลาสนุกอย่างที่ว่ามัน นี่ละความคิดความสำคัญมันผิดไปได้อย่างนั้น เรานึกว่าเขาไปสวรรค์แล้วจะไม่มาแย่งหาปลาเรา เราจะได้สนุกหาปลา ตายแล้วเลยไปจมอยู่ในนรก เลยไม่ทราบว่าปลาตัวไหนอยู่ในนรก มีแต่พินแต่ไฟเผาไหม้ตลอดเวลา

นี่ให้จำไว้เป็นคติเครื่องเตือนใจของพวกเราทั้งหลาย มันไม่ได้เป็นไปตามใจ แต่เป็นไปตามความจริง เป็นไปตามธรรม ท่านสอนไว้อย่างไรก็เป็นไปตามนั้น เช่นว่า บาปมีอย่างนี้มีมา

ดั้งเดิม ไม่ใช่มาอุทิศขึ้นในพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบันนี้ว่าบาปมี ซึ่งแต่ก่อนไม่มี อย่างนี้ไม่เคยมี บาปมี บุญมี มาตั้งแต่ดั้งเดิมตั้งแต่กาลไหน ๆ เป็นคู่กันกับกิเลสมีในหัวใจของสัตว์โลกนั้นแหละ จึงเรียกว่าบาปมี บุญมี นรกมี สวรรค์มี ให้พากันเชื่อพระพุทธเจ้าถ้าอยากเป็นคนดีมีความสุขความเจริญ

ถ้าใครอดรู้อดฉลาดอดเก่งแล้ว ไม่เชื่อพระพุทธเจ้า เหยียบย่ำทำลายคำสอนที่ท่านสอนไว้อย่างถูกต้องแม่นยำนั้น แล้วจะไปจมในนรกด้วยอำนาจแห่งความคึกความคะนอง ความอวดรู้ฉลาดของตนโดยไม่ต้องสงสัย จึงขอให้พี่น้องทั้งหลายระมัดระวังให้มาก

เวลานี้โลกกำลังหันหน้าเข้าสู่กิเลสเอามากมายกายกอง ตั้งหน้าตั้งตาหันหน้าเข้าไป หูจ้องเข้าไป ตาจ้องเข้าไป ตามองเข้าไป หูจ่อเข้าไปตั้งแต่เรื่องเพลิดเรื่องเพลินเรื่องรื่นเริงบันเทิงที่จะพาให้จมในนรก ของที่จะฉิบหายวายปวงแก่บ้านแก่เมืองแก่เด็กแก่ผู้ใหญ่ชนเข้ามา ๆ เฉพาะอย่างยิ่งราคาจะค้นหาเวลานี้กำลังดาษดื่น กำลังเด่นมากทีเดียว ถ้าเป็นพระอาทิตย์ก็เหมือนกับว่าปรากฏขึ้นอีกร้อยดวงนั้นแหละ คักตานุภาพของกิเลสค้นหาตัวนี้ ตัวราคาจะค้นหานี้มันรุนแรง ใครอยู่ที่ไหนก็เป็นบ้า แม้แต่พระอยู่ในวัดยังเป็นบ้าไปได้ ศีลธรรมเอาไว้มองอยู่ พระที่บวชอยู่ในวัดยังไปทำตัวให้เป็นสัตว์นรกสัตว์อเวจีไปได้ เพราะอำนาจแห่งกิเลสความนี้ กามกิเลสนี้มันหนาแน่นมันมีกำลังมาก มันจุดมันลากไปได้หมดทุกเพศทุกวัย ให้เรา ระมัดระวัง

สิ่งที่มีอยู่ที่ไปอยู่แล้วก็ให้รักษาให้ดี สามภรรยาต่างคนต่างรักษากัน อย่าต่างคนต่างทำลายกัน สามีรักษภรรยาคือไม่นอกใจภรรยา มีภรรยาเป็นเพื่อนสอง มีภรรยาเป็นคู่พิง เป็นพิงตาย ภรรยาก็มีสามีเป็นคู่พิงเป็นพิงตายเช่นเดียวกัน หายใจประหนึ่งว่าจุมูกเดียวกัน มีความจงรักภักดีซื่อสัตย์สุจริตต่อกัน นี้เรียกว่าต่างคนต่างรักษากัน ต่างคนต่างไว้วางใจกัน เมื่อต่างคนต่างรักษากันแล้วโลกก็เย็น ต่างคนต่างเย็น ลูกเต้าเกิดขึ้นมามองเห็นพ่อเห็นแม่มีความ ยิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน ไม่มีการทะเลาะเบาะแว้งกัน ลูกก็มีความร่มเย็นเป็นสุข ไปโรงเรียน เรียนหนังสือก็รู้ภาษา ภาษา ไม่ไปงกไปงันไปนั่งถ่อถ่วงมองแบบตาไม่หลับ เพราะคิดถึงเรื่องของ พ่อของแม่ทะเลาะกัน อย่างนี้อ่าให้มี

นี่ละเรื่องราคาจะค้นหาเป็นของสำคัญ อย่าไปหามาเป็นคู่แข่งสามีภรรยาของตน ภรรยามีครบเครื่องแล้ว สามีมีครบเครื่องแล้ว เอาหญิงอื่นชายอื่นเข้ามาแข่งมันมีอะไรพิเศษ ให้ถามกับ เจ้าของเสียก่อน ผู้หญิงคนนี้มีอะไรเป็นพิเศษยิ่งกว่าเมียของเรา ผู้ชายคนนี้มีอะไรพิเศษยิ่งกว่า ผัวของเรา ถ้าไม่พิเศษแล้วเอามาพินหัวเจ้าของทิ้งเปล่า ๆ อยากรู้กัน

ต้องเอาปัญหาเด็ด ๆ ตัดเจ้าของ กิเลสตัวนี้ตัวหน้าด่าน ต้องเอาธรรมะแบบแข็ง ๆ ที่

สุดแกร่งที่สุดพังตกลงไปให้มันขาดสะบั้นลงไป เอาถามเจ้าของเสียก่อนก่อนที่จะไปยุ่งเกี่ยวกับหญิงโตชายโตก็ตาม ให้ถามเสียก่อนเมียของเรากับพร่องอะไรเวลานี้ ผัวของเรานั้นกับพร่องอะไรเวลานี้ จึงต้องไปหาคู่แข่ง ความศักดิ์ศรีติงามของผัวของเมียนี้ให้ล่มจมลงไป เรอย่าหา มาแข่ง ไม่ใช่มาแข่ง อันนี้มีด้วยกันทุกคน โลกอยู่ด้วยกันเพราะอันนี้เอง สืบพันธุ์กันมาแต่กำเนิด ไหนก็ลืไปได้แล้ว เราทำไมจึงอุตรไปหาทำสิ่งที่โลกผู้มีธรรมทั้งหลายเขาไม่ทำกัน ต้องตัดเจ้าของแก่เจ้าของอย่างนี้

ต่างคนต่างรักกัน มีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ไม่ดูถูกเหยียดหยามทั้งชาติทั้งสกุล ต่างคนต่างรักกันแล้วอยู่เป็นผาสุกร่มเย็น มีอะไรช่วยกันหากันทำกันอยู่กันกินกันใช้สอยกันแล้วก็เป็นความผาสุกร่มเย็น นี้คนมีธรรมเป็นอย่างนี้ ถ้าคนไม่มีธรรมแล้วก็เหลวแหลกเหลวแหลกแนวไป จึงขอให้พี่น้องทั้งหลายได้นำข้อธรรมเหล่านี้ไปเป็นข้อคิดแล้วปฏิบัติตน ครอบครวัเหี้ยเรือนของเราจะได้มีความสงบร่มเย็น

เอาละการเทศนาว่าการก็เห็นจะพอ นี้หุ้อแล้ว เริ่มหุ้อแล้วพูดไม่รู้เรื่องแล้ว ขอความสวัสดีจงมีแก่พี่น้องทั้งหลายโดยทั่วกันเทอญ